

Kärlekskrisen

I "Den tunna isen" vänder Lena Einhorn blicken mot sig själv.

Annina Rabe läser en hudlös roman om kärlekens elände.

Alla de gånger i livet man samtalat med vänner om trassliga kärleksrelationer, andras eller egna. Hur ofta har det då inte hänt att begreppet "rädsla" dykt upp som möjlig förklaringsmodell? "Hen är bara rädd för sina känslor" – varianterna är lika oändliga som potentiellt tröttsamma.

ROMAN

LENA EINHORN
Den tunna isen
Norstedts, 509 s.

Ibland är de ju mest ett sätt att ursäktas att någon betett sig som en skitstövel, eller bortförklara det faktum att hen helt enkelt inte vill ha en. Men lika ofta handlar det om rädsla på riktigt. Relationer, i alla fall sådana som betyder något, är ju skitläskiga. Det är helt naturligt att vara rädd.

Lena Einhorns nya bok berättar om ett olycksdömt förhållande där båda parter tampus med varsina respektive rädslor. Det är en öppet självbiografisk roman som går i en helt annan riktning än Einhorns tidigare, även om hon ofta arbetat med dokumentärt material.

Men "Den tunna isen" är stundtals så naket självutlämnande att man ibland får impulsen att vända bort blicken. Vissa partier känns som att bokstavligen vara en fluga på väggen hos Einhorn analytiker. Och ännu mer hudlöst blir det just för att Einhorns avklarade, sakliga prosa känns så väl igen från hennes andra böcker. När någon skriver om grav

GRÄVER DJUPT. Lena Einhorn borrar sig ner i kärleksrelationens alla blindskär och grynnor.

Foto: AGNETA ÅKESSON/NORSTEDTS

ängest på ett relativt neutralt sätt blir det ju ofta mer verkningsfullt.

Lena och Nicki möts på en feministisk kursgård och förälskelse uppstår ganska omedelbart. Men Lena lider av det hon

kallar "ambivalensen"; en rädsla som gör att hon drar sig undan så fort hon inser att känslor är besvarade. Hon blir den som känner mindre. Det skall dock visa sig att det inte bara är Lena som

lider av ambivalens. I takt med att relationen fördjupas tilltar också problemen. Maktförhållanden förskjuts, övertag och underläge byter ständigt plats. Situationen blir knappast lättare av att Nicki har en son som är allvarligt sjuk.

Förhållandet haltar fram över nästan femhundra sidor, i två olika städer och med två väldigt skilda liv. Einhorn upplever stora framgångar i sitt yrkesliv, men förhållandet med Nicki pågår i en helt parallell verklighet. De verkar aldrig riktigt mötas.

Den turbulenta relationen får Lena att söka sig bakåt till föräldrarna; de berömda cancerforskarna och förintelseöverlevarna. De som haft ett sådant långt och kärleksfullt äktenskap. Via brev, dagböcker och intervjuer med gamla barnflickor letar hon efter sin egen roll i familjen, och gör upptäckter som förvånar henne.

Wilka ska jag inte avslöja, för som alltid är Einhorn en driven berättare med känsla för dramaturgi som tvingar läsaren framåt. Och även om jag blir trött ibland när hon och Nicki i detalj bryter upp för hundrade gången för att sedan bli tillsammans igen förstär jag varför vartenda uppbrott, vartenda telefonsamtal, måste vara med.

För just så där skitläskigt och tradigt är det ju. Och den djupt personliga boken blir allmängiltig: inte minst som en påminnare om att inga relationer existerar utan vår bakgrund.

Vi är de vi är, med alla våra rädslor och vår ensamhet, även om varje ny förälskelse vill få oss att tro något annat.

Vissa partier känns som att bokstavligen vara en fluga på väggen hos Einhorn analytiker.

Annina Rabe
kulturen@expressen.se

Annina Rabe är litteraturkritiker och medarbetare på Kvällspostens kultursida.

Suggestionskonst

KONST

FREDRIK WRETMAN

I C 3 D

Vandalorum, Värnamo

Till 20 oktober

Fredrik Wretman ympar ihop vitsens snabbhet med bronsens långvarighet. Stiger hans följe av små gjutna figurer just upp ur hjärnan på Homeros, eller faller de ned från en skämtsam galax? Vet de inte att ett huvud ska sitta på halsen och inte i handflatan? Och varför dessa anspråk på mänsklighet, när de inte ens kan skilja på hjälte och fåne?

I varje fall dröjer figurerna inte kvar där de står, utan dyker nog strax upp någon annanstans, i ny gestalt. För de är fångade i steget, som den mittplacerade jättefoten med tårna fjädrande mot marken och hälen i luften.

Fyrahundrafemtio kvadratmeter av Vandalorums Lada 1 utgörs av vatteninstallationen som gett namn åt hela utställningen. "I C 3 D", det vill säga "jag ser i tre dimensioner". Vilket sker med ett simpelt illusionstrick från 1800-

talet: 3D-glasögon med färgfilter som ger en platt bild sken av djup och närhet.

Projektionen mot den väldiga vattenytan slår upp på den lodräta vita gummiduken och blir ett visuellt eko som själv vill vara källa. Det sedda tar ett kliv fram, som i en popup-bok.

Men suggestionen är starkare än så, ett livsfarligt sug i vattnet och dess speglade fördubbling som Fredrik Wretman länge har återkommit till, som en tvångstanke maskerad till lek.

Längs väggarna är videaskärmar med mer 3D, där bronsfigurerna kommer i lag

med tunnlinjiga teckningar, sprött nyfödda som om de inte riktigt lämnat den tecknande handen. Här syns en yrvaiken kantarellhund, nog glad över att ha blivit till.

Till utställningen hör en bok, eller kanske utställningen är en del av boken. Inga förklaringar, men tablåer från ett konstnärsliv. Ett skolminne gäller vänster eller höger hand - lärarens utrop "Men vilken hand skriver du med?" Fredrik Wretman är dubbelhänt - med lera

Fredrik Wretman imponerar på Vandalorum i Värnamo.

Foto: ANDERS BERGÖN

och vax arbetar båda händerna "hela tiden lika mycket och med samma saker". Tummarna pressar vaxet till en vinge.

Magnus Florin
kulturen@expressen.se

Magnus Florin är författare, dramaturg och medarbetare på Kvällspostens kultursida.